

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Ravnen

Indholdsfortegnelse

Læsevejledning.....	1
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	2
Hvem er vi?.....	3
Pædagogisk grundlag.....	4
Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	5
Pædagogisk læringsmiljø.....	7
Samarbejde med forældre om børns læring.....	9
Børn i udsatte positioner	10
Sammenhæng til børnehaveklassen	11
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	13
Inddragelse af lokalsamfundet	13
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	14
De seks læreplanstemaer.....	15
Alsidig personlig udvikling.....	16
Social udvikling	18
Kommunikation og sprog	20
Krop, sanser og bevægelse	21
Natur, udeliv og science.....	24
Kultur, æstetik og fællesskab	26
Evalueringskultur	28

Læsevejledning

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Vi har valgt, at lave en indholdsfortegnelse, så vores læreplan også kan bruges, som et opslagsværk og ikke nødvendigvis behøver, at blive læst i sammenhæng. Alle navne er anonymiserede i denne pædagogiske læreplan.

Undervejs i læreplanen møder du/l nedenstående symboler, som rammesætter børneperspektivet, forældreperspektivet, samt personalets pædagogiske faglige perspektiver på vores praksis.

At sikre, at alle Ravnebørn får det bedste børneliv med udgangspunkt i netop deres perspektiver, pædagogernes høje faglighed og i tæt samarbejde med alle Ravneforældre – dette er altid vores udgangspunkt for at skabe læringsmiljøer fulde af trykthed, legende læring og udviklende børnefællesskaber.

God læselyst☺

Dette symbol viser, at her er det Børnehuset Ravnens børn, som beskriver praksis, ud fra et børneperspektiv.

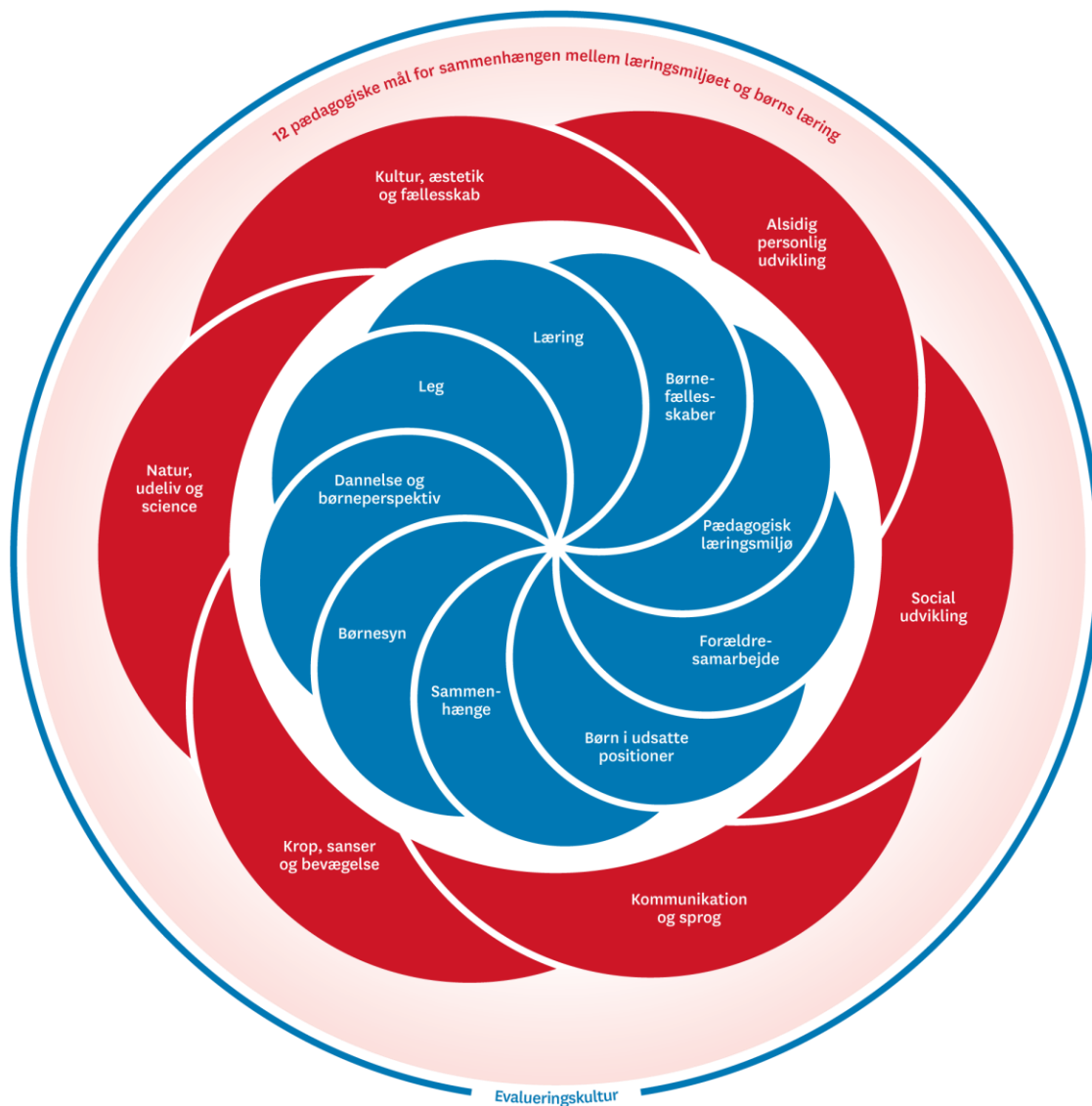

Dette symbol viser, at her er det Børnehuset Ravnens pædagogiske personale, som beskriver praksis, ud af et pædagogisk fagligt perspektiv

Dette symbol viser, at her er det Børnehuset Ravnens forældre, som beskriver praksis, ud fra et forældreperspektiv.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag, samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse, samt den tilhørende bekendtgørelse.

Hvem er vi?

Børnehuset Ravnen har Friluftsrådets Grønne Bæredygtighedsflag og masser af god plads til 72 børn i alderen 0-6 år.

Vores børnehus rummer både to vuggestue -og to børnehavegrupper, tæt forbundet af vores hyggelige fællesrum. Alle Ravnebørn er tilknyttet en stue og har et fast tilhørsforhold med ekstra tryghed, som en unik del af fællesskabet. Vi har en skøn naturlegeplads med masser af gamle træer og er placeret i et spændende område tæt på mose, strand og bus/tog. Indenfor har vi forskellige læringsmiljøer med fokus på trivsel, udvikling, læring og en høj æstetik.

Vi prioriterer nærvær og fordybelse højt og arbejder målrettet med børns 100 sprog og følger Ravnebørnenes spor. Vores børn er aktive medskabere af inspirerende børnemiljøer både ude og inde, og har her hos os et børneliv med demokrati, fællesskab og plads til forskellighed.

Rummelighed, inkluderende læringsmiljøer, samt fokus på alle børns nærmeste zone for udvikling, er grundlæggende for Ravnebørnene og det pædagogiske personale. Vi arbejder projektorienteret, på tværs af stuer og afdelinger og brænder for et tæt forældresamarbejde, høj kvalitet og spændende udviklingsprojekter.

Som en aktiv del af område Midtøst samarbejder vi også tæt med Børnehuset Hanen, Børnehuset Knolden, Tummelumsen, Præstemarken, Klostermarken og Mælkevejen. Vores fælles vision er; "At arbejde med høj kvalitet, med særligt fokus på leg og læring, for at skabe robuste og demokratiske børn". Vi sætter alle vores børns trivsel og læring i centrum og har ekstra fokus på faglighed, nysgerrighed og fællesskab.

Her i Ravnen holder vi fællessang/fællesmotion alle Ravnebørn sammen en gang om ugen og har masser af fælles traditioner med både børn, forældre og bedsteforældre.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Børnehuset Ravn mødes børnene af et barnesyn, hvor alle børn er unikke og værdifulde, som dem de er. Vores inkluderende børnefællesskab rummer alle børns forskelligheder og her hos os arbejder vi målrettet på, at understøtte alle børns aktive deltagelse i leg og strukturerede aktiviteter/forløb. Vi tilpasser det gode børneliv i Ravn med netop dit barns nærmeste zone for udvikling og understøtter læring i børnefællesskaber med nærværende pædagoger, som brænder for høj pædagogisk kvalitet. I trygge rammer for store og små arbejder vi med selvhjulpenhed og dannelse i hverdagens rutiner med plads til omsorg og spændende nye udfordringer. Her hos os er det børnene, som hjælper med at dække bordet, tager tøj af/på og som fortæller/viser hvilke ture, aktiviteter, samt hvilke læringsrum vi skal have. Børnenes perspektiver og sprudlende nysgerrighed er grundlæggende for deres legende læring og de er aktive medskabere af læringsmiljøet, uanset om de er store eller små 😊

Klara fortæller om "Demokratidag" i børnehaven; " Da vi holdt børnemøde sagde jeg, at jeg synes, at vi skulle på tur til mosen og til demokratidag, så satte jeg mit billede under billedet af mosen. Det betyder, at jeg bestemmer, at jeg vil på tur i mosen i dag – det ville Anton, Oscar og Mille også. Børn vil gerne bestemme, fordi de voksne bestemmer rigtig mange

ting. Når vi skal holde overnatning, så bestemmer børnene, hvor vi skal hen på tur og hvad vi skal have at spise! "

Frederik fortæller om samling og "Den hemmelige fortællerting"; " Da vi var på sommerferie, så havde alle børnene fundet en hemmelig skat. Det var en stor hemmelighed, som de andre børn skulle gætte til samling. Jeg fortalte, at min hemmelige skat var lille, hård, hvid og havde nogle små dupper på. Jeg bliver lidt genert, når alle mine venner kigger på mig, men når

jeg sidder på fortællerstolen, så tænker jeg ikke over det, sådan lige pludselig. De andre børn skulle øve sig på, at række fingeren op og vente på tur - det skal man også i skolen, det siger min mor. De voksne skriver det ned, jeg siger og så hænger de det op, så alle børn og forældre skal prøve at gætte min skat. Det synes jeg er sejt!"

Rasmus, far til 2-årig dreng i vuggestuen, fortæller om børnesyn og social dannelse;

"Vores søn bliver hver morgen mødt af varme og nærværende pædagoger, som alle hilser og italesætter overfor stuens andre børn, at netop vores barn er kommet. Vi bliver altid modtaget af kram og hilsner fra alle vennerne. Der er aldersopdelte grupper på tværs af stuerne,

så også venskaber på tværs bliver styrket. Det er meget vigtigt for os forældre, at vores barn bliver set af børn og voksne og at alle børn mærker, at de er lige meget værd.

Thomas, pædagog i børnehaven, fortæller om børneperspektiver, leg og børnefællesskaber;

"Vi arbejder med relationsskemaer, så vi sikrer at alle børn er inkluderet i børnefællesskabet og de 3 til 6 årige børn laver "Drømmelommer", så vi får deres perspektiver med på, hvem der er deres bedste venner. På denne måde sikrer vi, at vores pædagogiske læringsmiljøer, sporforløb og evaluering altid rummer børnenes perspektiver. Samtidig så følger vi tæt op på alle børns oplevelser af børnefællesskabet, samt deres tegneudvikling. Efterfølgende bliver børnenes input brugt til at sammensætte legegrupper, spisegrupper, samt danner grundlag for at igangsætte understøttende pædagogiske forløb, så alle børn inkluderes i børnefællesskabet. Vi har et særligt fokus på legens betydning og på vores organisering, som voksne. Vi pædagoger har en klar rollefordeling og prioriterer at være nærværende "superlegere", imens andre er "flyvere", som tager sig af praktiske ting."

Drømmelomme for

	Jeg hedder Jeg er 4 år og 8 mdr måneder. Jeg går på Spøtte stuen Mine bedste venner hedder Sienna, Nikoline, Alfred, Adam, Viktor Min mor hedder; Min far hedder; Jeg har 2 søskende og han/hun/de hedder;
--	--

Her er jeg 😊

--	--	--

Her er min familie 😊

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Et bredt læringsbegreb indeholder her i Børnehuset Ravnene aktive læringsmiljøer fra vi åbner til vi lukker. Vi gør alle læringsmiljøer klar, når vi åbner, så der ser indbydende og spændende ud og vi har understøttet særlige legeområder med pædagogisk dokumentation af børn i leg/aktivitet. Det er vigtigt for os, at der er fælles læringsmiljøer, hvor alle har adgang til læringsfællesskabet og hvor man bare kan gå til legen, uden at spørge om man må være med. Børnehuset Ravnens børn er aktive medskabere af dagens læringsmiljøer og vi støtter aktivt op omkring børnenes initiativer og deres iværksætterier. At gemme togbanen eller den seje borg bygget af magneter eller lade vores atelier står klar til, at man kan arbejde videre dagen efter, er en del af læringsmiljøet. I hverdagens rutiner, overgange, i børne- og vokseninitierede aktiviteter eller på ture skaber vi rammer så alle Ravnebørn får tid og rum til at øve sig og lære nyt.

Sarah, pædagog i børnehaven, fortæller om børneperspektivet på læring hele dagen ”I børnehaven arbejder vi i perioder med ”jeg øver mig på” billede dokumentation. Det kan være at tage tøj på, løbe hurtigt eller måske tørre sig selv på toilettet. Det er børnenes eget perspektiv på egen læring, som er i fokus og det er dem, som vælger. Når de har øvet sig og selv synes, at de mestrer eks. at skrive deres navn eller binde deres sko, så sætter vi dokumentationen i deres mappe og så vælger barnet selv noget nyt, som de øver sig på. Dette styrker børnenes bevidsthed om, at det er sejt at øve sig og at man bliver god til så mange ting, når bare man øver. Vi oplever, at børnene mestrer at være øvende- i handling og fordyber sig i længetid – også når noget er svært. Det giver dem en kæmpe motivation og selvværd i forhold til at lære nyt.”

Karl, forældre til dreng i børnehaven, fortæller om børnenes læring i Remida- værkstedet. "Vi afleverer løbende vores rengjorte affald bestående af pap, plast og anden emballage til børnehavens Remida-værksted. Vores kreative søn og hans kammerater konstruerer og eksperimenterer med forskellige bæredygtige materialer og masser af lim, træ, maling m.m.

Deres projekter er ofte i gang over flere dage og børnene står selv for rengøring af pensler og alt står nede i børnehøjde. Ofte får vi virkelig flotte figurer med hjem og familiens lillesøster fik et hjemmelavet dukkehus bygget over rigtig mange dage. Fedt at børnene får lov til at eksperimenterer med bæredygtige materialer og lære over længere perioder."

Bertram fortæller om dengang, Sonja og Sigurd byggede deres helt egen vaskehal. "Vi har rigtig mange biler og i går havde Sonja og Sigurd bygget en vaskehal ud af pensler, svampe, net og en masse ting fra værkstedet. Vi tog den med ud på legepladsen og så kunne vi hælde vand ud over alle bilerne - så blev de vasket i vores helt egen vaskehal. Det var bare så sjovt! Vi har også vasket dukkerne, klodserne og magneterne udenfor."

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Børnehuset Ravn er forældrene eksperter på deres barn og vores vigtigste samarbejdspartnere. Vi har en tæt dialog og et ligeværdigt samarbejde for, at sikre alle Ravn-børn den bedste start i vores vuggestue, den bedste overgang til børnehaven og senere den mest sammenhængende overgang til skole. Der i mellem har vi mange gode år med samtaler via Dialogredskabet, med udgangspunkt i trivsel og læring, fordelt på de 6 læreplanstemaer og med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag.

Fællesskaberne mellem Ravnens familier bliver rammesat af gode Ravntraditioner, hvor man har mulighed for at mødes til sommerfest, børneloppemarked, båleftermiddage, bedsteforældredage eller til vores forældremøder. Desuden så har vi et meget aktivt Forældrekontaktudvalg (FKU), som er medskabere af en stærk Ravnekultur.

Karen, mor i FKU, fortæller om forældrenes samarbejde omkring udvikling af kvaliteten i de fysiske læringsmiljøer ude og inde; ”Vi i FKU laver kvalitetsmålinger af både stuerne og legepladsen ud fra noget, som hedder KIDS. Efterfølgende bliver vores måling brugt til at forbedre og justere læringsmiljøet både ude og inde. Udenfor lavede vi en måling, som

blev lagt ved en ansøgning til legepladspuljen i kommunen og vi fik 100.000 kr. til et helt nyt legeområde til institutionens ældste børn. Man bliver virkelig stolt, når vi i FKU gør så stor en forskel for alle Ravnens børn”

Emilie, pædagog i vuggestuen, fortæller om læring i rutiner; ”I tæt dialog med børnenes forældre skaber vi et trygt og spændende læringsmiljø, hvor børnene oplever at kunne mestre nye ting hver dag i fællesskab med deres venner. Der er plads til at bøvlle med lynlåsen, balancere med glasset, eller kravle op i det højeste træ - det er så fantastisk at opleve at kunne selv

eller måske få inspiration til at prøve en gang til, hjulpet af en god ven. Vi udfordrer børnene positivt og har en bekræftende og legende tilgang, som tager udgangspunkt i børnenes ressourcer og mestring. Det er vigtigt for børnenes læring, at de er aktive deltagere i alle hverdagens rutiner.”

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Her i Ravnen siger vi, at alle børn har særlige behov, men vi har en særlig opmærksomhed på børn/familier i udsatte positioner. Vi har 2 vækstpladser reserverede til børn, som er født døve/med nedsat hørelse, som har brug for en særlig specialpædagogisk indsats i et læringsmiljø i alment regi. I tæt samarbejde med forældre, primærpædagoger og ledelse understøtter vores læringsmiljø det enkelte barns nærmeste zone for udvikling. Desuden så har vi flere pædagoger ansat med specialpædagogiske kvalifikationer blandet andet diplommoduler i ”Social inklusion”, Marte Meo terapeutuddannelse, samt en ergoterapeut. Desuden så har vi et tæt samarbejde med PPR og deres tværfaglige team af talehørerekonsulent, psykolog, socialrådgiver og fysioterapeut.

Vi har valgt en struktur, hvor børnene får aldersmålrettet stimulering, men også tilbydes et læringsmiljø på tværs af de 0-3 årige og de 3-5 årige. Dette bevirker, at der er muligheder for at spejle sig i andre børn, som er længere eks. i deres sproglige og motoriske udvikling, men også at lege med yngre børn, som på nogle områder måske udviklingsmæssigt er mere ligeværdige med det udsatte barn. Hermed understøtter vores læringsmiljø mindre grupper, plads til forskellighed og en tydelig forankret pædagogik med fokus på fordybelse. -vores hus er endvidere akustikreguleret til alle Ravnebørns glæde.

Christoffer, far til et barn med særlige behov, fortæller om dialog og samarbejde;

”Fra vi startede i Børnehuset Ravnen har vi haft en tæt dialog og et rigtig godt samarbejde. Vi har altid følt, at vores søn var i de bedste hænder og han er altid blevet mødt, som den fantastiske dreng, som vi også ser. Han har udviklet sig så meget og han har fået nogle rigtig gode bedste venner. Der handles professionelt i forhold til at få hjælp fra fysioterapeut, speciel pædagog m. fl og dialogen er altid imødekommende og faglig funderet. Mine input som forældre bliver taget alvorligt og vi samarbejder med det dygtige personale omkring, at give min søn den støtte, han har brug for. Tit får vi noget med hjem, som kan hjælpe ham med at øve noget på den sjove måde. Eks. spil, bøger, en pude til hans stol med kugler i, så han bedre kan sidde ved bordet. Tæt samarbejde og dialog med billeder vi kan snakke om via Aula, hjælper også rigtig meget”.

Poul, primærpædagog, fortæller om samarbejdet en af Ravnens Marte Meo terapeuter;

”Vi bliver filmet af vores egne Marte Meo terapeuter og så får vi arbejdsplaner, hvor vi skal øve os på nogle helt specifikke elementer - Dette i forhold til at styrke barnets trivsel og udvikling bedst. Forældrene kommer til netværksmøder og ser film, og vi justerer i tæt samarbejde læringsmiljøet hjemme og i Ravnens. Herefter har vi fælles dialog omkring den næste tids fokuspunkter. Vi forsøger altid at tænke den vejledning vi får, ind i sammenhæng med resten af børnefællesskabet, og oplever at alle børn har glæde af eks. tydelighed, fordybelse og små grupper. Det specifikke omkring det enkelte barn videndeler vi med de andre pædagoger, som er omkring barnet og har en særlig opmærksomhed på eks. overgangen til børnehaven eller skole, så vi sikrer en god overlevering og fortsat trivsel og udvikling.”

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

I Børnehuset Ravnens samles de ældste børn i børnehaven hver dag i tidsrummet 8.30-12 i storegruppen. Storegruppens børn styrkes via børnedemokrati, sporforløb med fokus på børnenes perspektiver og legende læring målrettet overgangen til skole. Vi rammesætter inkluderende fællesskaber med plads til forskelligheder og en stor grad af rummelighed ud fra ”Fri for mobberi” og Ravnens legeregler. Vi understøtter børnenes motivation til at lære nyt på tværs af alle læreplanstemaer og giver plads til leg, nysgerrighed og børneskabte eksperimenter. Ravnebørnene er aktive medskabere af et læringsmiljø, hvor overnatning i børnehaven, Grønne Spirer projekter og masser af forskellige ture/ aktiviteter giver gåpåmod og lyst til at starte i skole med masser af selvværd. Ravnebørnene tør at møde nye udfordringer, er gode til at fordybe sig og er nysgerrige på at få både nye venner og ny læring.

Olivia fortæller om læring og mestring; ” Vi øver os på at skrive vores navne, når vi kommer om morgenen og til overnatningen skrev jeg også min bamses navn, det vidste jeg slet ikke at jeg kunne. Jeg er ret god til at skrive noget – jeg turde ikke sove hos andre end min mor og far, men nu tør jeg at sove alle steder i hele verden 😊

Markus fortæller om børnefællesskabet i storegruppen; ” Når jeg er Dagens barn, så fortæller de andre børn alt det gode om mig. Det føles godt og jeg helt varm i mit hjerte og langt nede i min mave. Når jeg laver Drømmelommer, så fortæller jeg hvem mine venner er. Jeg tegner min mor, min far og min storebror og mit bedste legested i børnehaven. Man skal bare sige, at man gerne vil være med, hvis man har lyst. Alle må være med i legen, det er bedst 😊

Rasmus, Pædagog i storegruppen, fortæller om overgangsarbejdet mellem vores dagtilbud i Midtøst

”For at styrke overgangen mellem dagtilbud og skole har vi i vores område et samarbejde på tværs mellem alle vores skolegrupper. Det hedder BLR og står for bevægelse, leg og relationer på tværs.

Her mødes vi i Himmelev håndboldhal, på Naturcentret i Boserup eller i mindre grupper og styrker børnenes relationer og bevægelsesglæde på tværs, opdelt i grupper alt efter, hvilken skole det enkelte barn skal gå på. Derved får børnene i Midtøst en masse ny læring og en masse nye venner, som de ofte ender med at gå i skole med. De bliver øvede i at skulle på tur i en større gruppe, at orientere sig blandt nye børn og voksne – alt sammen i trygge omgivelser med masser af fokus på, at styrke børnene til skolestart. I Roskilde kommune har vi også en ”overgangssang”, der hedder ”Klar, parat, start” – Den synger vi også, når vi er på tværs.

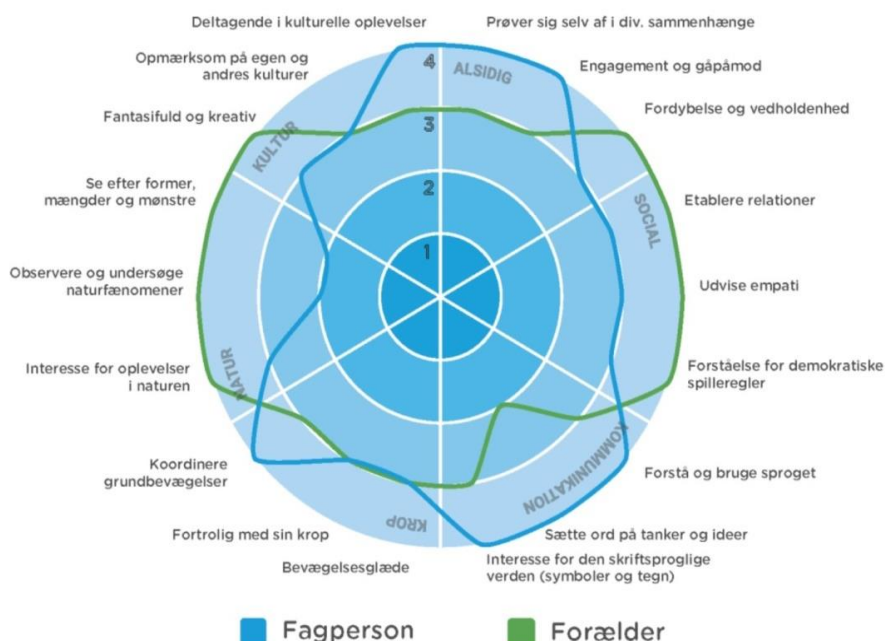
”Klar, parat, start” sang - <https://www.youtube.com/watch?v=n43TdqWkl34>

Frederik, far til barn i storegruppen, fortæller om overgangen til skolen.

”I efteråret fik vi besked i e-boks om, at vores søn skulle skrives op til skole og inden da var vi til forældresamtale med pædagogerne i storegruppen. Her havde vi udfyldt en Dialogprofil¹ med en masse spørgsmål om vores søn fordelt på læreplanstemaerne for at se alt det han allerede kunne og for at lægge en plan, for de ting vi sammen skulle øve lidt mere på. Sammen

udvalgte vi nogle områder, hvor vi sammen kunne støtte op omkring hans udvikling. Samarbejdet gør, at vi føler os trygge ved overgangen og at vores søn virkelig har rykket sig meget og nu er klar til skolen.”

¹ Dialogprofilen er udarbejdet af Rambøll ud fra de 6 læreplanstemaer og udfyldes af henholdsvis af fagperson og forældre. Efterfølgende dannes en rapport på det enkelte barn, hvor det fremgår, hvor styrker og udviklingspotentialer ligger fordelt på læreplanstemaerne.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Børnehuset Ravn har vi et tæt samarbejde med Himmelev Håndboldklub og bruger i perioder klubbens hal til BLR på tværs for storegrupperne i Midtøst, men også til forløb for Ravnens aldersopdelte grupper. Vi har et tæt samarbejde med Gadegårdens dyrehold og skaber i fællesskab både pædagogiske læringsmiljøer med fokus på dyreliv og bevægelse i Ravn og i stalden på Gadegården. Desuden så har vi tidligere haft forløb i samarbejde med Bernadottegårdens ældrecenter, Åben Dans, samt børneferniseringer på Roskilde Bibliotek.

Louise, pædagog i vuggestuen, fortæller om samarbejdet med Gadegården – den lokale klub med dyrehold. ”Som en del af vores arbejde med Grønne Spirer afholder vi hvert år sommerfest for alle Ravnebørn og deres familier, i samarbejde med Gadegårdens dyrehold. Her øver Gadegårdens ældste børn sig i at pakke dyr, indhegninger og transportere dette til Børnehuset

Ravn. Dette er deres øvelse inden det årlige dyreskue i Roskilde og i fællesskab skaber vi et læringsmiljø, hvor Ravnebørnene kan møde kaniner, geder og heste tæt på. Der er mulighed for at fodre gederne, ride på hestene og for at få en masse sanseoplevelser helt tæt på kaninunger og hestemanker. Resten af året besøger vi Gadegårdens stalde i mindre grupper og nyder gensynet med dyr, de store børn, samt staldens personale.”

Valdemar fortæller om BLR på tværs med de andre storegrupper i Midtøst. ”Når vi er i hallen, så møder jeg mine nye venner fra Hanen og Knolden. Vi har alle sammen de røde t-shirts på og så har jeg selv skrevet mit navn på, så de andre kan se, at jeg hedder Valdemar. Vi skal gå på Himmelev Skole og da jeg var på besøg på skolen, mødte jeg Karl fra Hanen og så lavede vi allerede en legeaftale. Jeg kan bedst lide, når vi spiller stikbold i hallen eller når vi giver Bamseven-massage.”

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

At skabe læringsmiljøer med udgangspunkt i æstetik og en sikre et fysisk og psykisk børnemiljø, hvor trivsel, udvikling, læring og dannelse er i fokus – dette er grundlæggende i Børnehuset Ravnens børnesyn og praksis. Vi arbejder målrettet med børnenes perspektiver, registrerer hvilke læringsmiljøer, som vores yngste bruger og bruger billeder/film til at dokumentere og evaluere på det pædagogiske læringsmiljø. Vores børnehavebørn tager billeder eller tegner deres yndlings læringsmiljøer, så børnenes perspektiver på de gode læringsmiljøer danner rammen om justering og etablering af børnemiljøet. I tæt dialog med Ravnebørnenes forældre justerer vi læringsmiljøet ud fra børnenes nærmeste zone for udvikling og trivsel.

Simone fortæller om børneinterview om ”madmod og regler omkring spisning i børnehaven.”

”Jeg sagde, at jeg synes, at det er rigtig hyggeligt, at spise i børnehaven. Nogle gange så siger de voksne, at der er smagsprøver på noget nyt mad, men man bestemmer selv om, man vil smage på det. Lige pludselig en dag, så smagte jeg noget fisk og så kunne jeg godt lide det

alligevel. Når vi laver mad sammen med Rikke eller ude ved bålpladsen, så får vi store arme, fordi vi skræller 1000 kartofler. Børnene er de bedste til at lave mad til alle i Ravnene.”

Nikoline, pædagog i børnehaven, fortæller om æstetik og børnenes ejerskab i etablering af nye læringsmiljøer.

”Det er vigtigt for både børn, forældre og pædagoger, at læringsmiljøerne ser hyggelige og indbydende ud. Vi arbejder ud fra KIDS- materialet og børnenes perspektiver, når vi indretter nye læringsmiljøer. Det psykiske børnemiljø og atmosfæren har vi særlig en

opmærksomhed på. At være deltagende i børnenes lege og rammesætte kreative forløb, hvor samarbejde, inklusion og æstetik er i fokus, giver børnene ejerskab for læringsmiljøet og styrker børnefællesskabet. Små ferniseringer og masser af børnenes egne produktioner på vægge og til at lege med, skaber et særligt smukt læringsmiljø.”

Maja, mor til vuggestuebarn, fortæller om æstetik og læringsmiljøet. ”Vi er flyttet til Roskilde fra byen af og vi var helt målløse over den æstetik og den gode plads, der var i vuggestuen, da vi kom hertil. Atmosfæren er varm og imødekomende og vores søn, som ellers aldrig sagde noget i sin gamle vuggestue, er begyndt at snakke løs, efter at han kom hertil. Læringsmiljøet i vuggestuen giver både plads til at børnene kan lege vildt både ude og inde, sidde stille med en bog eller lave noget kreativt. Vi kan mærke at læringsmiljøet er trygt, udviklende og varmt.”

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

At møde det enkelte barn i den nærmeste zone for udvikling og have et fagligt afsæt i, at børn udvikler sig i samspil med andre børn og voksne – det er vores udgangspunkt for at understøtte alle Ravnebørns alsidige personlige udvikling. Vi har valgt en struktur, hvor både vores vuggestuebørn og børnehavebørn har et trygt tilhørsforhold på en stue på tværs af alder, men også er i aldersopdelte grupper på tværs. Dette er styrker børnenes læring på tværs af alder/køn og giver plads til, at alle børn kan spejle sig i andre børn, som kan mere sprogligt, socialt og motorisk – men det giver også plads til rummelighed, venskaber og udvikling på tværs af alder. Vi styrker altid fællesskaber i alle børns nærmeste zone for udvikling, uanset hvilket udviklingstrin det enkelte barn er på. Alle børn oplever hermed mestring og får i tæt og trygt samarbejde med barnets forældre mulighed for, at udvikle sig i et tempo, som giver selvværd, nysgerrighed og ny læring.

Karoline fortæller om ”Besøgsdag fra vuggestuen”. ”Når det er tirsdag, så kommer mine gamle venner fra Ællingestuen på besøg i børnehaven. Det er fordi, det er dem, som er de store i vuggestuen og når det bliver sommer, så skal de gå i min børnehave – sammen med mig☺ Vi holder samling, så er vi på en lille tur til mosen og så spiser Carla og Augusta sammen med mig- Det er sådan rigtig hyggeligt, synes jeg”

Margit, pædagog i vuggestuen, fortæller om overgangen fra vuggestue

til børnehave. "Vi påbegynder overgangen fra vuggestue til børnehave et halvt år før børnene skal starte. Vi gør os mange refleksioner omkring venskaber og børnene er på besøgsdage i børnehaven, i små grupper og på ture med gode venner fra vuggestuen. Det er så vigtigt at vi sammen deltager i

samling, spisning, små ture/ sporforløb, så alle børn får god tid til, at blive fortrolige og trygge med de nye rutiner i en helt ny sammenhæng. Vi styrker relationen til "gamle" venner, som allerede er startet i børnehaven og underbygger nye fællesskaber med nye venner. Vi pædagoger laver også ofte jobbytte på tværs af vuggestue og børnehave lige inden overgangen, så relationen til de nye voksne og vuggestuebarnet også styrkes i barnets nuværende miljø."

Sofus, far til Anton på 1 år, fortæller om opstart i vuggestuen.

"Vi havde haft mange bekymringer inden opstart. Det med at putte og give mad, det havde vi ikke helt fået en rytme med derhjemme, så hvordan skulle de klare det i vuggestuen? Vores søn var heller ikke glad for fremmede og vi har mest haft lyst til, at passe ham selv, så han havde ikke rigtig været overladt til

andre, før han kom i vuggestuen. Vi kom på besøg i lang tid inden vi havde pladsen, både på stuen og også på legepladsen, når vuggestuen var lukket i weekenderne. Anton elskede det bare fra dag 1 af☺ Pædagogerne brugte vores egen barnvogn, de sang de godnatsange vi synger og Anton smilede bare og rakte armene frem mod pædagogerne om morgenen. Den lille bandit... Vi fik billeder af en glad Anton sendt via Aula, når vi var på arbejde og da han gik sine første skridt optog de en lille film til os. Vi blev faktisk lidt lettede, da pædagogerne, sagde at der er mange forældre, som har det ligesom os. Vi blev hurtig trygge og det smittede helt klart af på Anton, som er blevet så stor og har lært så meget, på ingen tid"

Magnus fortæller om Børneløb i parken.

"Jeg troede ikke, at jeg kunne klare, at løbe så langt. Vi var oppe i parken mange gange og øve og jeg synes, at det var mega hårdt. Jeg fik ondt i halsen, det var som om at jeg havde ild i mine ben og jeg trak vejret meget hurtigt. Så sagde Tobias, vores voksne, at vi skulle sige om vi kunne løbe turen hurtigt, mellemstærkt eller lidt stille, så

vi allesammen kunne få nogle gode løbemakkere. Jeg meldte mig på mellemstærkt og pludselig, så kunne jeg godt løbe, uden at få ondt i halsen. Til børneløbet fik vi alle sammen guldmedaljer og saftvand, fordi vi havde klaret det sammen med vores løbemakkere. Jeg synes, at jeg er meget god til at løbe mellemstærkt – Vi kalder vores hold for Ninjaerne"

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- *Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling*
- *Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag*
- *Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.*

”Alle må være med” og ”Stop, er det gyldne ord” – det er nogle af de legeregler Ravnebørnene selv har været med til at udvikle. I Børnehuset Ravnen er det pædagogernes ansvar, at sikre et læringsmiljø, hvor alle børn er inkluderede, uanset om det er i leg eller strukturerede aktiviteter. Vi arbejder ud af ”Fri for mobberi” og ”Gode venner” i både vuggestuen og børnehaven, og vi sikrer trivsel og rummelig deltagelse i børnefællesskabet for alle børn, uanset alder og udviklingszone. Vi har meget bevidst læringsmiljøer, hvor der er mulighed for at deltage uden, at spørge om man må være med og masser af børneinitierede aktiviteter, hvor det at spørge er en naturlig del af, at styrke barnets sociale udvikling. Desuden så har vi 2 Marte Meo terapeuter ansat, som via filmklip understøtter pædagogernes evne til at igangsætte strukturerede pædagogiske forløb med fokus på at styrke alle børns sociale kompetencer. Forskellighed er en styrke og via målrettede forløb styrker vi alle børns deltagelse, så alle oplever at have en ven og indgå i positive samspil med både børn og voksne.

Carla fortæller om legeværksteder med pædagogens deltagelse. ”En dag da vi kom, så havde Karen båret hele togbanen ud på gangen. Hun spurgte mig, Carla og Anton om vi ville hjælpe hende med at bygge verdens største togbane. Først så ville jeg kun kigge på, fordi Anton altid slår og siger grimme ord til mig. Karen hun gav Anton det røde tog, Carla fik det grønne tog og så spurgte hun Anton om, han ville give mig det blå tog. Anton var rigtig sød, så pludselig legede vi allesammen. Vi byggede togbanen helt ned til køkkenet og ud i

garderoben. Næste dag så spurgte Anton mig om vi skulle lege med togbanen igen og igen. Hvis vi skal lege må du ikke slå, sagde jeg til ham og ved du hvad? Han slår mig aldrig mere, så nu er han min ven, ligesom Carla☺”

Søren, pædagog i børnehaven, fortæller om Fredagssang for alle Ravnenebørn. ”Det er helt særligt med Ravnens fredagssang, hvor alle læreplans-temaer er i spil og hvor børnefællesskabet på tværs i hele huset er så meget i fokus. Vi ankommer stuevis til amfiteatret ved vores bålplads og vi har på forhånd udvalgt en stue, som er vært ved denne uges fredagssang. Når alle

har sat sig og vores mange søskendebørn har fundet hinanden og sidder tæt, så siger børnene fra værtsstuen velkommen og fortæller dagens første sang. De tæller for og så synger vi med fagter og bevægelse til alles store begejstring. Der klappes og jubles højt efter hver sang og glæden ved fællesskabet er så stor, at alle siger øv når det er slut. Tit så må vi lige snuppe en ekstra sang, fordi børnene simpelthen kan blive ved, indtil vi skal spise. Til slut siger vi god weekend til hver stue, når de rejser sig og vinker på gensyn. Vi glæder os hver gang over, at både store og små mærker, hvor vigtige de er for Ravn-fællesskabet”.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset Ravn har vi en sprogtovholder på hver stue, som står for sprogvurderinger og tæt kontakt til vores talehørekonsulent i PPR. Vi holder samling for alle børnegrupper hver dag med et stærkt fokus på børnenes aktive deltagelse. Vores læringsmiljøer tilbyder læsehjørner og giver plads til fordybelse i små og større grupper. Vi bruger masser af bevægelse til at understøtte sproget med eks. bogstavsjagt, børneyoga og sang. Pædagogerne er rollemodeller og udfordrer børnenes sprogforståelse med vidensider, som opstart på sporforløb, leger med rim og remser og prioriterer fordybelse i samtalen med det enkelte barn. At lytte aktivt og efterfølgende kunne genfortælle en handling og reflektere over sprogets nuancer er en fast del af skolebørnenes samling, men også de yngre børn stimuleres i sprogrige læringsmiljøer tilpasset alder og udviklingstrin. Dialogisk læsning og samtaler i mange led er en del af læringsmiljøet og vores vægge er udsmykket med dyrebilleder/vægmalier i vuggestuen og med eventyrlige landskaber/byliv for at styrke børnenes egne fortællinger.

Inge, som er sprogtovholder i børnehuset Ravn fortæller om sprogarbejdet; ”I Ravn bruger vi Sprogtrappen for alle vores 2-årige, så vi sikrer tidlig og målrettet indsats. Vi har vores egne forældre/børnebiblioteker målrettet både vuggestuen og børnehaven, hvor Ravnfamilierne kan låne bøger med hjem hver dag. Når vi oplever, at børnene eks. har svært ved at rime og remse putter vi ekstra mange bøger med rim i biblioteket og vi igangsætter en særlig pæ-

dagagogisk indsats med leg med rim og ræmser her i Ravnen. I fællesskab skaber vi et læringsmiljø, som styrker alle børnenes sprogudvikling ud fra barnets 100 sprog – det vil sige at vi arbejder ud fra et bredt læringsbegreb, hvor vi skulpturer, bevæger os, arbejder i naturen m.m. og derved får fat i alle børns bedste læringsstile”

Lara, mor til dreng i børnehaven fortæller om særlig sproglig indsats med to sprog. ”Min søn har to sprog- det danske, som han snakker i børnehaven og kurdisk, som vi mest taler derhjemme. Jeg er født og opvokset i Danmark, så jeg taler også dansk til min søn, men min mand taler mest kurdisk. Min søn har været lidt længere om, at lære at tale og forstå dansk,

men vi har fået små sprogspil, bøger og masser af billeder hjem via Aula. Vi har også fået vejledning med talepædagogen fra PPR. Hun siger, at det er godt, at min søn lærer kurdisk og at min mand ikke skal prøve at snakke dansk med ham, selvom han har været på sprogscole. I Børnehaven har de lavet nogle små grupper, hvor de leger med sproget, sætter ord på i leg og laver en masse bevægelse- det har hjulpet rigtig meget”

Sofus fortæller om tur til biblioteket. Vi tager bussen op til biblioteket, fordi vi skal låne nogle bøger og spise madpakker. Når vi skal gå over til busstoppestedet holder vi vores gå-makker i hånden og så kigger vi til den ene side, den anden side, den ene side og den anden side. Mine ben kan godt gå langt og jeg kan bære bøgerne om biler i min taske. Nogle gange så kommer der

”hul i osten”, fordi vi bliver trætte af at gå hele vejen hjem og så holder vi pause og venter vi på vores venner. Bøgerne læser vi til historietid i børnehaven eller om morgenen, når vi er trætte. De voksne kan ikke så godt huske, hvad der sker i bøgerne og så spørger de hele tiden om en masse ting. Så må børnene hjælpe de voksne og fortælle dem det, så de bedre kan forstå det☺”

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

At arbejde med krops- og bevægelsesglæde både i strukturerede sammenhænge, hverdagens rutiner og i leg – det giver sansemæssig fordybelse og erfaringer i alt lige fra det pædagogiske måltid, den impulsive fangeleg i vuggestuen eller cykelturen op af bakken med bedstevennen bagpå. At opnå kropsbevidsthed både fin- og grovmotorisk indeholder her i Børnehuset Ravnen forskellige oplevelser i forskellige miljøer, i forskelligt tempo og i kontakt med forskellige materialer. At opleve daglig tæt fysisk kontakt er grundlæggende for både store og smås trivsel og at få en beroligende hånd på ryggen eller en tæt krammetur af både børn og voksne – det understøtter fysisk og psykisk trivsel. At mærke glæden ved at kunne selv i garderoben, på den lange skovtur eller få ro til fordybelse – dette prioriteres i hverdagens rutiner, i legemiljøerne og i strukturerede forløb.

Sofie fortæller om Bogstavsjagt og skolemapper. ”På legepladsen, så har vi hængt bogstaver op i alle træerne og i alrummet har vi klistret bogstaverne på gulvet. Magnus, Klara og mig - vi løber rundt og så finder vi alle bogstaverne og skriver dem ned. Vi kan også finde ord med mange bogstaver, så nu kender vi alle navnene på alle børn og vi kan skrive rigtig, rigtig mange ord. Jeg bliver lidt træt i hånden, når vi laver mange sider i skolemappen, men de voksne siger, at vi skal have stærke fingre i skolen.”

Asger fortæller om rytmik. ”Jeg elsker rytmik. Vi synger ”Hvem vil vær´med til rytmik? Bagefter så råber alle børnene: Det vil jeg! Så synger vi; Hvem vil vær´med til rytmik? Det vil jeg! Vi leger med faldskærmen og laver en hule i blæsevejret og så er vi Mamotten og løber rundt og laver sjove ting. Nogle gange så gemmer vi noget på hovedet, på maven eller så så siger vi goddag til alle børnene. De voksne i børnehaven de giver os nogle gange instrumenter – jeg kan bedst lide de store trommer. Til sidst så rejser vi til Afrika og leger dyr og så ligger vi helt stille, imens vores krop holder lang pause”

Rasmus, pædagog i børnehaven, fortæller om ”Cykeldag” i børnehaven. ”I perioder har børnene deres egne cykler med i børnehaven og så øver vi at cykle i trafikken med de ældste og laver vejbaner på legepladsen for de yngste. Vi har en benzinstation, et sted hvor man kan lave sit eget cykelkørekort og en cykel-vaskehal. Børnene elsker Cykeldag og der er rigtig

meget læring på tværs af alle læreplanstemaer. At genkende trafikskilte, øve balance og koordinering sammen med vennerne og mærke at vi alle får sved på panden op af bakkerne. Følelsen er stor, når børnene meget stolte viser deres nyvaskede cykel frem, deres eget tegnede cykelkørekort og samtidig kan fortælle om, hvordan de både har kørt ræs og holdt i kø med vennerne.”

Marianne, mor til vuggestuebarn, fortæller om ture/aktiviteter for lillegruppen. ”I vuggestuen har de lillegruppe på tværs og hver uge er der ture eller andre små aktiviteter for de alleryngste. Vi oplever at vores datter er

ude i alt slags vejr og at hun får brugt sin krop aktivt hver dag. Den ene gang så var alle de små babyer ovre på motionsbanerne ved gymnasiet og pædagogerne havde taget en masse bolde med, som de kunne lege med i den lille boldbane – sikke nogle skønne billeder vi fik hjem via Aula og sikke hun sov godt om aftenen. Hun spiser også selv efter at hun er startet i vuggestuen og vil rigtig gerne selv hjælpe til med at tage tøjet af.”

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnehuset Ravnene har Friluftsrådets Grønne bæredygtighedsflag og vi arbejder med naturen som et ekstra pædagogisk rum, fuld af muligheder for at integrere samtlige læreplanstemaer.

Vi får sved på panden, når vi går de vildsomme veje i hundrede-meterskoven og føler glæde og stolthed ved, at opleve, at vi kan noget mere end sidste gang. Nogle naturaktiviteter igangsætter børnene selv og vi er aktive sammen og følger børnenes spor. Ny viden, erkendelse og læring omkring natur, science og udeliv folder sig ud i leg. Fysisk og psykisk bliver der rykket grænser og det at formidle sin viden udfordrer og styrker rummeligheden og fællesskabet.

Inge, Grønne Spirer tovholder fra vuggestuen, fortæller om forløb med fokus på naturens kredsløb. ”Hvert år passer alle børn sommerfuglelarver og vi fodrer dem og følger udviklingen tæt – fra larve, puppe og til når sommerfuglene folder deres vinger ud. Så lukker vi dem ud, synger, danser og holder Sommerfuglefest. I vuggestuen har vi haletudser, som vi følger og fodrer, indtil de får ben og skal lukkes ud. I børnehaven har vi fisk, som ofte får masser afunger og som børnene fodrer hver dag. Vi har også sporforløb med f.eks. jord, ild og vand og har vores egne urtehaven, hvor børnene deltager aktivt i processerne fra jord til bord. Den

læring og forståelse børnene får, når de er aktive og følger naturfænomenerne helt tæt på er helt unik. Desuden så har vi et særligt fokus på bæredygtighed og vi arbejder med affaldssortering for alle fra 0-6 år, vi har vores egen "Ravnens byttebiks" med tøj og legetøj for børn og forældre og så sikrer vi at legepladsen har spændende biodiversitet."

Ella fortæller om Vikingesporforløb. "Da vi var vikinger, så lavede vi vores egne lertallerkner, vores økser/skjolde og så klippede vi i noget stof, som vi kunne lave vikingetøj ud af – jeg malede med gul og rødt på mit. Alle skulle knytte et bælte, men det synes jeg var lidt svært, men Oscar og mig vi hjalp hinanden, begge to. Vi snittede også spyd og gik på jagt i mosen efter den

hvide ko, men den var ikke hjemme den dag. Der var kun de brune tykke køer. Til sidst så puttede vi en fisk ned i Adams kagedåse og så gemte vi den dybt nede i gløderne i bålet og så spiste jeg på min helt egen ler-tallerken – Min mor sagde at det var helt utroligt, da hun kom til vikingefest i min børnehave☺."

Karen, mor til børnehavebarn, fortæller om måltidet udenfor. "I børnehaven spiser de tit både frokost og eftermiddagsmad udenfor på legepladsen eller på ture i skov/mose. Det ser simpelthen så hyggeligt ud og Kristian, min søn, prøver tit at få os til at gøre det samme derhjemme. Jeg synes, at det er sundt for børnene at kunne fordybe sig i måltidet udenfor og

selv deltage i tilberedningen ved bålet eller i Ravnens køkken. De har altid masser af tøj på, så selvom der ligger sne, så virker det som om at suppen og grøden simpelthen bare smager bedre i fællesskabet omkring bålet. Vi som forældre får lidt en smagsprøve på, hvilken særlig sansemæssig oplevelse det er, vores børn tilbydes – eksempelvis, når vi kommer til julefest, hvor kakaoen/gløggen bobler på bålpladsen og børnenes hjemmelavede Luciabrød deles ud."

Lukas fortæller om Remida-projekt. "I børnehaven går vi tur ned til mosen og så finder vi en masse skrald. De voksne siger, at man er et skovsvin, hvis man smider noget slikpapir eller en dåse på jorden, fordi man ikke kan finde en skraldespand. Engang så tog vi en mega, mega stor sæk med og så tog vi allesammen handsker på og samlede alt det skrald sammen, som vi kunne

finde. Bagefter så vaskede vi det og så byggede vi en kæmpe skralde-rumraket ud af træ, flasker og andre ting vi kunne finde. Vi har mange skraldespande i børnehaven – 1 til papir, 1 til mad, 1 til plastik og mange flere - alle steder altså."

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset Ravn arbejder vi ud fra barnets 100 sprog og er stærkt inspireret af at arbejde med sporforløb, hvor det brede læringsbegreb, børnenes perspektiver og samtlige læreplanstemaer er i spil. Vi har masser af hyggelige traditioner, hvor vi fejrer bedsteforældredag, Ravnens fødselsdag og afholder årstidsfester. Vi prioriterer, at både store og små får oplevelser med forskellige kulturelle udtryksformer og inviterer gerne Ravneforældrene med på tur.

I løbet af året er der både formelle og uformelle sammenkomster for alle Ravnebørn og deres familier, eks bålkafe, fredagssang/ fredagsmotion.

Vores læringsmiljø understøtter alle børns iværksætterier og vi har forskellige materialer og redskaber i børnehøjde, både i vuggestuen og børnehaven. I overgangen til skole overværer vores ældste børn teaterforestillinger på distriktsskolerne og opfører selv nytårskoncert for alle Ravnebørn og deres egne familier. Vi har deltaget i projekt med ”Åben dans” med vores mellemgruppe og er opsøgende på de mange forskellige lokale kulturelle tilbud, som er i børnehøjde.

Viola fortæller om bedsteforældredag. "Når det er sommer, så kommer min mormor og min farmor og så er det Bedsteforældredag. Vi hakker nogle dinosaurer ud af is og bagefter så leger vi med sæbebobler og spiser pandekager. Nogle gange så synger alle bedsteforældrene og alle børnene "Jeg ved en lærkerede" eller "Jens Hansens ko". Vi spiser mad udenfor på legepladsen og min mormor hun bager 100 pølsehorn og min farmor hun laver mest sådan nogle smovse-frikadeller. Alle børnene og de voksne er glade, når det er bedsteforældredag "

Klara, pædagog i vuggestuen, fortæller om madkultur og "Det gode måltid". I vuggestuen så har alle børn sin faste plads sammen med den samme gruppe børn og en fast voksen. Børnefællesskabet omkring måltidet er stærkt og den sociale og motoriske opmærksomhed er meget stor. Børnene er meget aktive under måltidet og hjælper både til med at dække bord, øse/hælde

eller smøre maden. Vi hjælper hinanden og sender mad/drikke videre og snakker om turen vi lige er kommet hjem fra eller egeret, som vi så ude på legepladsen. Børnene nyder fællesskabet og det gode måltid- der er altid jubel og fordybelse, når vi skal spise"

Oliver, fra børnehavens mellemgruppe, fortæller om børnenes cirkusleg.

"Nogle gange så vil de voksne have, at vi skal snakke om den store pære, men det vil børnene altså ikke. Vi vil kun lave Cirkusforestilling. Jeg er den som laver billetter sammen med Sofia eller August, og Kristian er den, som træner dyrene. I vores cirkus er der vilde hunde, som springer gennem ild,

der er nogle stærke mænd og smukke Elsa prinsesser. De voksne hjælper os med at finde alt vores udklædningstøj frem og når vi har båret alle stolene ned i alrummet, så begynder vi. Jeg sveder rigtig meget og nogle af de små børn er lidt bange, fordi vores dyr er altså virkelig farlige. De brøler altså højt og sådan noget. Så siger vi; Rolig, rolig – de bider ikke. Vi har lavet vores egen pisk, men de voksne siger, at det er forbudt at slå dyrene. I morgen så har vi forestilling igen© De voksne snakker ikke mere om den der store pære"

Lars, far til barn i vuggestuen, fortæller om lygtefest. "Til lygtefesten er der pyntet op med børnenes hjemmelavede lygter både ude på legepladsen og indenfor på stuen. Der er hængt lyskæder op i de store træer på legepladsen. Børnene har bagt om formiddagen og der varmes kakao ved bålpladsen til alle børn, søskende og forældre. Indenfor i vuggestuen er der la-

vet et værksted, hvor man kan lave sin egen lygte sammen med sin mor eller far og det er et fantastisk hyggeligt fællesskab, at blive en del af. Børnene viser stolt deres lygter frem og er aktive i at vise os forældre og søskende, hvordan de bruger de forskellige materialer. Alle sidder og hygger med familie og gode venner i amfiteatret ved bålpladsen eller indenfor på stuerne. Vi har børn i både vuggestuen og børnehaven og der er plads til alle aldre til lygtefesten - det er en meget stemningsfuld og fin tradition"

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

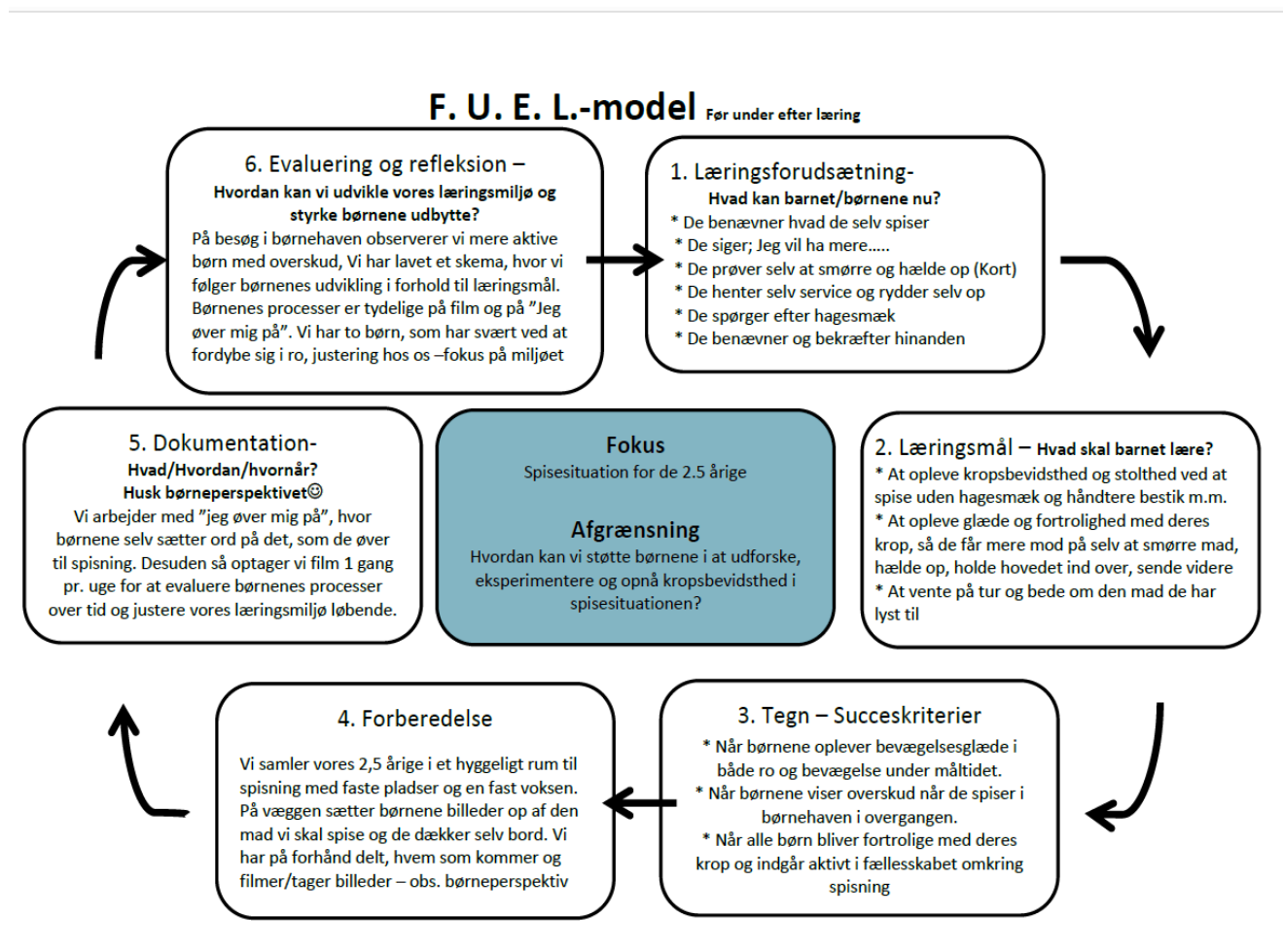
I Børnehuset Ravnerr arbejder vi systematisk og målrettet med refleksion/evaluering og har to gange om året sporforløb, som rammesættes ud fra Mosaiktilgangen.

<https://www.eva.dk/dagtilbud-boern/tag-paa-rejse-boerns-perspektiver-mosaiktilgangen>

Vi bruger løbende Dialogredskabet, refleksionsmodeller, film, billeder til at styrke vores dokumentation og evaluering. Vores praksisfortællinger er altid nuanceret af børnenes perspektiver for at sikre en tæt sammenhæng mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes udbytte. Ravnerrn FKU, Ravnerrn personale, samt vores områdeleder/pædagogiske konsulent laver målinger af læringsmiljøet ud fra KIDS² – Disse målinger bliver efterfølgende brugt som udgangspunkt til at lave eks. ”Handleplan fra tilsyn” med et længereva-

² KIDS- Kvalitetsudvikling i daginstitutioner af Charlotte Ringsmose m.fl., 2015

rende forløb, men også til umiddelbare justeringer i det pædagogiske læringsmiljø. Se nedenstående F.U.E.L – model, som vi aktivt bruger som refleksion/evalueringsmodel med udgangspunkt i før, under, efter læring.

Vores Marte Meo terapeuter og vores specialpædagog fra PPR bruger film og observationer til at styrke evalueringskulturen blandt personalet på egen praksis. Den opfølgende vejledning tager altid udgangspunkt i, hvordan vi kan styrke barnet/børnegruppen ved at justere i det læringsmiljø og den praksis, vi som pædagoger, tilbyder Ravnens børn og forældre.

Inge, pædagog i vuggestuen, fortæller om evaluering af børnenes brug af læringsrum.

"I vuggestuen havde vi en periode på 14 dage, hvor vi hver dag målte, hvilke læringsrum børnene bruger. Vi observerede på antallet af børn i de forskellige læringsmiljøer, samt hvor de voksne var. Hermed fik vi et tydeligt billede af vores yngste børns placering og mulighed for læring over tid, da vi kunne se at der var læringsrum, som ikke blev brugt. F.eks. vores dukkekrog, som indeholder rigtig god læring i forhold til rollelege, turtagning, bekræfte og følge hinanden i børnefællesskabet. Pædagogernes placering og deltagelse trak mange børn til, men der var også områder f.eks. ude på gangen mellem stuerne, hvor pædagogen gik fra og til, men ikke placerede sig fast. Klokken 8.30 er der en del børn, som modtages inde på stuen og vi er kun 2 pædagoger mødt ind på hver stue. Vi justerede på læringsmiljøet i dukkekrogen og i pædagogernes placering. – børnene blev meget mere aktive/deltagende i rollelegene og deres sociale kompetencer udvikledes.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vores evaluering af den pædagogiske læreplan vil indgå i vores eksisterende og systematiske evalueringskultur. Vi vil løbende justere på vores læringsmiljø i sammenhængen med børnenes udbytte, ud fra blandt andet ovenstående metoder og modeller- dette vil afspejles i den pædagogiske læreplan.

Det er vigtigt for alle ansatte i Ravnens, at sikre et højt fagligt niveau i vores refleksion/evaluering, i de læringsmiljøer vi tilbyder Ravnens børn og forældre, samt give plads til at arbejde eksperimenterende og innovativt- også når det handler om evaluering.

Disse elementer er grundlæggende for en levende pædagogisk læreplan i Børnehuset Ravnens;

- Fortsat ny faglig udvikling og både teoretisk- og praksisrelateret aktuel viden
- Mod til at være refleksiv nærværende, nysgerrig og evaluere både nuanceret og systematisk på egen praksis
- At justere regelmæssigt og kvalificeret på læringsmiljøet - altid med udgangspunkt i børnene perspektiver og med fokus på at sikre alle Ravnebørn det bedste børneliv her hos os😊

Frederikke fortæller om, hvorfor børnenes meninger er meget vigtige for at lave en god børnehave;

” Børnene forstår alting, som de voksne slet ikke kan forstå. Børnene har korte ben og derfor kan de se alt det der er nede hos dem – de voksne har lange ben og de kan kun se det der er oppe i deres hoveder. Når vi holder børnemøde, så bliver de

voksne stille, når børnene siger noget - det fordi de skal øve sig i at høre, hvad børnene siger og skrive det ned, inden de måske glemmer det. Børn er meget kloge og har store hjerner😊